

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **V. Š.**, bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. K. D., advokátkou v K., proti žalovanému **J. R.**, bývajúcemu v K., **o zaplatenie 14 605,30 €**, **o nepripustení zastúpenia**, vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 6 C 4/2008, o dovolaní žalobcu a JUDr. P. P., bývajúceho v B., proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. augusta 2011 sp. zn. 3 Co 311/2011, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. augusta 2011 sp. zn. 3 Co 311/2011 a uznesenie Okresného súdu Pezinok zo 14. januára 2011 č.k. 6 C 4/2008-66 a vec vracia Okresnému súde Pezinok na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Pezinok uznesením zo 14. januára 2011 č.k. 6 C 4/2008-66 nepripustil zastúpenie žalobcu splnomocnencom JUDr. P. P.. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca splnomocnil v tomto konaní 20. decembra 2007 na zastupovanie svojej osoby JUDr. P. P.. Z vlastnej činnosti súd zistil, že JUDr. P. P. vystupuje na Okresnom súde Pezinok ako zástupca (splnomocnenec – fyzická osoba) účastníkov v rôznych veciach opätovne, aj vo veciach s odlišným predmetom konania. Ide napr. o konania sp. zn. 5 C 716/2008, 5 C 28/2008, 4 C 33/2008, 5 C 90/2008, 5 C 275/2008, 5 C 872/2008, 4 C 1058/2008, 8 C 96/2009, 5 C 140/2009 a iné. Poukázal na to, že v zmysle § 27 ods. 1, 2 O.s.p. je prekážkou zastúpenia účastníka konania splnomocneným zástupcom, ak takýto zástupca vystupuje v súdnych konaniach v rôznych veciach opätovne v postavení zástupcu.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. augusta 2011 sp. zn. 3 Co 311/2011 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.). V odôvodnení rozhodnutia

uviedol, že dôvodom na vylúčenie zástupcu môže byť skutočnosť, že zástupca vystupuje v rôznych veciach opätovne. Všeobecným splnomocnencom nemôže byť osoba, ktorá vystupuje ako zástupca v rôznych veciach, ktoré skutkovo nesúvisia a ani sa netýkajú totožného zastúpeného. Súd pri rozhodovaní o neprípustení takéhoto zastúpenia vychádza z vlastných poznatkov, prípadne z informácií iných súdov. Odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa dospel k záveru, že zástupca žalobcu vystupuje v súdnych konaniach v rôznych veciach opätovne v postavení zástupcu, čo je dôvodom na neprípustenie zastúpenia účastníka konania splnomocneným zástupcom.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobca a JUDr. P. P. dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 237 písm. f/ O.s.p. Navrhli napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Odňatie možnosti konať pred súdom videli v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, v nevysporiadaní sa s odvolacími námietkami účastníka obsiahnutými v odvolaní, čo podľa názoru dovolateľov predstavuje porušenie základného práva účastníka na spravodlivý proces zaručený čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom, resp. s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento mimoriadny opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné.

Pre úplnosť sa v súvislosti s oprávnenou osobou na podanie dovolania v tomto prípade dodáva, že účastníkom tej časti konania, v ktorej sa rozhoduje o pripustení alebo neprípustení zastúpenia (§ 27 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku), je iba fyzická osoba, ktorá má zastupovať účastníka konania a účastník konania, ktorého má táto fyzická osoba zastupovať (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 247/2009).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie v danom prípade smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu. Dovolanie je prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a) odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b) odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 O.s.p.). V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c) ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Pretože dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov vyššie uvedených uznesení, je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa § 239 ods. 1 a 2 nepripúšťa.

Vzhľadom na obsah dovolania/dovolání ako aj zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté vadou vymenovanou v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolatelia vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. nenamietali a vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

Dovolatelia vo svojom dovolaní namietali vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. z dôvodu nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

Vady konania vymedzené v zhora citovaných častiach ustanovenia § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, toto právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Ústavný súd Slovenskej republiky sa vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

V danej veci súdy oboch stupňov zhodne konštatovali, že JUDr. P. P. vystupuje na Okresnom súde Pezinok ako zástupca (splnomocnenec – fyzická osoba) účastníkov v rôznych veciach opätovne, aj vo veciach s odlišným predmetom konania a príkladmo uviedol niekoľko spisových značiek.

Podľa § 27 ods. 1 O.s.p. účastník sa môže dať zastúpiť aj ktoroukoľvek fyzickou osobou spôsobilou na právne úkony. Tento zástupca môže konať jedine osobne.

Podľa § 27 ods. 2 O.s.p. súd rozhodne, že zastúpenie podľa odseku 1 nepripúšťa, ak zástupca zrejme nie je spôsobilý na riadne zastupovanie, alebo ak ako zástupca vystupuje v rôznych veciach opätovne.

Nepripustnosť takéhoto zastúpenia súvisí s tým, že poskytovanie právnych služieb je zákonom vyhradené advokátom [§ 1 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov] prípadne ďalším fyzickým a právnickým osobám uvedeným v § 30 písm. b/, c/, d/, e/ a i/ zákona č. 586/2003 Z.z. K zastupovaniu v zmysle § 27 ods. 1 O.s.p. by preto malo dochádzať iba výnimočne. Okolnosti, či fyzická osoba ako zástupca vystupuje v rôznych veciach opätovne závisí na posúdení okolností konkrétneho prípadu. O vystupovanie v rôznych veciach opätovne ide spravidla vtedy, keď takáto fyzická osoba zastupuje viac než dvoch účastníkov konania vo veciach, ktoré skutkovo spolu nesúvisia alebo zastupuje toho istého účastníka konania vo viac než dvoch skutkovo nesúvisiacich veciach, pričom medzi jednotlivými prípadmi je taká časová súvislosť, ktorá odôvodňuje jednoznačný záver, že nejde o činnosť ojedinelú, jednorazovú.

Dovolací súd konštatoval, že v odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa **nie sú dostatočným spôsobom uvedené okolnosti, ktoré by odôvodňovali súdmi konštatovaný záver**. Bude preto potrebné, aby súd presne uviedol, v akých konkrétnych konaniach JUDr. P. P. vystupuje ako zástupca (nielen uvedenie spisových značiek), t.j. treba uviesť účastníkov konania, predmet konania (prípadne, či konania ešte prebiehajú), rovnako bude potrebné vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia aj s vyššie spomínanou časovou súvislosťou.

Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vypořiadat' so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia ako aj preukázať jeho správnosť.

Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu a aj súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2012

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Jarmila Uhlířová